

A FALU

Muzsla

Írja: Nagy János

I.

Bátran fogok falum megírásához, mert alaposan ismerem és szeretem a falumat. Ajánlanám, hogy csak azok írjanak a faluról, akik szintén ismerik; akkor nem látná az olvasóközönség a népe hamis beállításban s a folyóiratok hasábjaira nem kerülne ilyen mondás: „A szegény földműves sokszor csak munkaerőnek vagy haszontalan kényérpusztítónak tartja gyermekeit”. Nálunk a paraszt a gyermekeit minden esetben családjának tekinti, a szó legteljesebb értelmében.

Akarom, hogy az olvasóközönség bepillantson a falum lelkebe s ezért az általános áttekintés után, be fogom mutatni a falu vasárnapját, disznótoros estéit, a paraszt-lakodalmat, hogy végül tiszta képet adjak egy magyar falu életéről, mert ha a nép lelkébe akarunk bepillantást nyerni, el kell mennünk lányokkal, legényekkel a kocsmába is, amikor mulatás közben kivetkeznek minden mesterkélrt, rájuk ragadt szokásokból s úgy adják magukat kurjongató színvalóságukban.

Felsőmuzslát 1890-ben kezdte építtetni az államkincstár és 443 magyar családot telepített ide: Szaján, Bikács, Monostor, Tisza Szent Miklós, Padé, Akacs, Terián és más magyar községekből. Így a falu fiatal telepítés, de azért érdemes megfigyelni, mert lakószai régi magyar falukból hozták magukkal szokásaikat és itt olvasztották azokat egybe. A kincstár egyformán osztott mindenkinek földet és egyforma házakat építtetett. Így a faluban demokratikus szellem uralkodik. Határát — körülbelül 10.000 hold — úgy vágta ki Becskerek területéből s eleinte, mint Becskerek X. kerülete szerepelt, míg később, 1905-ben a város ellenzése ellenére, önálló nagyközséggé alakult. Ez által a város nagy jövedelem-forrástól esett el. Becskerek városa nehezen akart belenyugodni ebbe s nem kisebb személy, mint Apponyi Albert gróf is járt ebben az ügyben falunkban. A régi viszály emléke máig is megmaradt s ma sem mehetünk be úgy Becskerekre, hogy csúfolódásokkal ne illessenek: „Muzslai bicskások”, „Mit csinál a papotok” stb.

A muzslai gazdák modora büszke, öntudatos, talán azért is, mert egy faluból sem vittek annyi négyes huszárt, mint Muzsláról, s ezek oroszlánrésze sarzsi lett. Aki baka volt, az bizony nem igen kapott asszonyt Muzsláról.

Muzsla kulturális élete szépen indult meg. Benedek Zoltán, a falu első jegyzője Gazdakört alapított, mely vezetése alatt értékes könyvtárat szerzett. A háború alatt a Gazdakör feloszlott és könyvtárát széthúzták, míg 1930-ban Gombos Antal elnöksége alatt újra szervezték. Most a Gazdakör és az iskola könyvtára egyben van. A lakosság legjobban Jókai, Mikszáth, Vas Gereben és a többi régi, magyaros irányt képviselő írók könyveit szereti. Sajnos a tanítók csak kevéssé veszik ki részüket Muzsla kulturális életének megteremtésében.

A város nagy hatással van különösen a ruházkodásra. Sajnos a városi divat mindjobban tért hódít a falusi viseletek rovására s így Muzslának különös ruházkodása van: meghúzódas a városi divat és a falusi viselet között.

A még megmaradt régi családi szokásokkal érdemes foglalkozni. Ha „telepes”¹ gazdák fiai nőszülnek, apjuk házához viszik az asszonyt. Sokszor megesik így, hogy két-három család „van egy kenyéren”, vagyis közösen dolgoznak és egy kenyérből esznek. A családtagok mindnyájan „édesapám” és „édesanyám”-nak hívják szüleiket. A fiatal testvérek nős bátyjukat „kend”-vel „becsülik”. A testvérek egymás feleségét ángyinak, míg ezek férjeik testvérét „kisebbik”, vagy — kor szerint — „öreg”bik uramnak” hívják. Sajnos ez már csak kevés házban van meg. Férjét a feleség nem ritkán — öregebb családokban mindenütt — kendnek tiszteli, a férj viszont tegezi a feleségét.

Nyáreste, munkából hazajövet a vacsorát a földön költik el. Ez a legerősebb, nyáron az egyetlen meleg étkezés. A nagy tál körül a felnőtt férfiak és a gazdaasszony telepednek le, míg a fiatalja külön tálakba kapja vacsoráját. Felnőtt legénynek az számít az apja szerint, aki „ojjan röndöt vág, mint én”. Ennek szabad aztán szedni a nagy tálból s dohányozni az öregek előtt.

A legények rendszerint katonaság után nőszülnek, de nem ritka a katonaság előtti nőszülés sem.

(Folytatom).

¹ Telepeseknek nevezik Muzslán azokat a családokat, akik a falu alapításánál telket és földet, azon telepet kaptak, ellentétben a zsellérekkel, akik később származtak oda és napszámból élnek.